

امپراتوری عثمانی

مہرداد کیا

مترجم: علی کاتبی

به نام خدای مهربان بخشاینده

ناشر برگزیده

هفدهمین، بیستمین، بیست و دومین

بیست و سومین و بیست و چهارمین

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

امپراتوری عثمانی

۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶

مهرداد کیا

مترجم: علی کاتبی

ویراستار ترجمه: کتایون صدرنیا

انتشارات علمی و فرهنگی

چاپ نخست

تهران ۱۴۰۲

سرشناسه: کیا، مهرداد، ۱۳۳۵ - Kia, Mehrdad
 عنوان و نام پدیدآور: امپراتوری عثمانی / مهرداد کیا؛ مترجم: علی کاتبی؛ ویراستار ترجمه: کتابون صدرنیا.
 مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۴۰۱.
 مشخصات ظاهری: سی و هشت، ۳۳۱ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۶-۹۶۸-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: عنوان اصلی: The Ottoman Empire
 یادداشت: کتابنامه.
 یادداشت: نمایه.
 موضوع: ترکیه -- تاریخ -- امپراتوری عثمانی، ۱۲۸۸ - ۱۹۱۸ م.
 موضوع: Turkey -- History -- Ottoman Empire, 1288-1918
 شناسه افزوده: کاتبی، علی، ۱۳۱۶ - مترجم
 شناسه افزوده: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
 شناسه افزوده: Elmi - Farhangi Publishing Co
 رده بندی کنگره: DR ۴۸۵
 رده بندی دیویی: ۹۵۶/۰۱۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۱۸۹۱۷

انتشارات علمی و فرهنگی

امپراتوری عثمانی

نویسنده: مهرداد کیا

مترجم: علی کاتبی

ویراستار ترجمه: کتابون صدرنیا

چاپ نخست: ۱۴۰۲

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده سازی: انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

حق چاپ محفوظ است.

اداره مرکزی: تهران، بلوار نلسون ماندلا، تقاطع حقانی (جهان کودک)، خیابان انتشارات علمی و فرهنگی (کمان سابق).

پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۱۵۱۸۷۳۶۳۱۳؛ تلفن: ۵۸۴۱۵

فروشگاه مرکزی (پرنده آبی): بلوار نلسون ماندلا، بین بلوار گلشهر و ناهید، ابتدای کوچه گلغام، پلاک ۷۲؛ تلفن: ۳-۲۲۰۲۴۱۴۰

فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۶۶۹۶۳۸۱۵ و ۶۶۴۰۰۷۸۶

فروشگاه دو: خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام قزاقی و خردمند، پلاک ۱۳؛ تلفن: ۷-۸۸۳۴۳۸۰۶

این کتاب اهدا می‌شود به پدرم دکتر صادق کیا
مادرم کیان دُخت کیا
برادرم دکتر اردشیر کیا
و بهترین دوستم کِمرون کیا ویکس (Weix)
به خاطر محبت‌ها و حمایت‌های بی‌کراثشان.

فهرست مطالب

پیشگفتار مجموعه بر چاپ اصلی	نه
مقدمه	سیزده
سپاسگزاری	هفده
اشاره‌ای به تلفظ، نویسه‌گردانی و املا	نوزده
سال‌شمار رویدادهای تاریخ عثمانی	بیست و یک
سلاطین امپراتوری عثمانی	سی و هفت
فصل اول: مرور اجمالی تاریخی	۱
فصل دوم: بنیادگذاران امپراتوری	۲۵
فصل سوم: اوج قدرت عثمانی	۵۹
فصل چهارم: انحطاط امپراتوری	۸۹
فصل پنجم: اصلاحات ستی و تجزیه ارضی	۱۰۷
فصل ششم: جهان‌خواهی اروپایی و سوق دادن امپراتوری به سوی اصلاحات ..	۱۴۷

فصل هفتم: از تنظیمات تا نوین سازی خودکامانه	۱۸۱
فصل هشتم: انقلاب ترکان جوان و سقوط امپراتوری عثمانی	۲۱۷
تصویرها و نقشه ها	۲۴۵
زندگینامه ها	۲۵۵
اسناد اصلی	۲۶۹
واژه نامه گزیده اصطلاحات	۲۹۱
کتابشناسی توضیحی	۲۹۹

پیشگفتار مجموعه بر چاپ متن اصلی

سیاستمدار امریکایی، ادلای استیونسن^۱، گفته است: «تنها زمانی می‌توانیم نقشه و نمودار روشن و بخردانه آینده‌مان را ترسیم کنیم که راه و مسیر هدایت‌کننده به امروزمان را خوب بشناسیم». مجموعه کتاب‌های راهنمای رویدادهای تاریخی ۱۵۰۰ تا ۱۹۰۰ گرین‌وود^۲ به این منظور طراحی شده است که با تمرکز بر حوادث مهم شکل‌دهنده جهان امروز، در فاصله ۱۵۰۰ تا ۱۹۰۰، راه و مسیر یادشده را روشن سازد. سال‌های ۱۵۰۰ تا ۱۹۰۰ دربردارنده دوره‌ای است که مورخان آن را عصر نوین (مدرن) آغازین (۱۵۰۰ تا ۱۷۸۹، تاریخ آغاز انقلاب فرانسه) و بخشی از عصر نوین (۱۷۸۹ تا ۱۹۰۰) خوانده‌اند.

در سال ۱۵۰۰ شتاب گرفتن گرایش‌های عمده خبر از ظهور جهانی همبسته و مطرح شدن پرسش‌های سرنوشت‌سازی می‌داد که ماهیت و اصطلاحات مباحث روشنفکری را دگرگون می‌ساخت. این مجموعه تا سال ۱۹۰۰ ادامه پیدا می‌کند که نخستین سال سده بیستم است. این دوره شاهد دگرگونی‌های بنیادی اقتصادی، اجتماعی، سیاسی،

فرهنگی، مذهبی و نظامی بود. بروز انقلاب صنعتی و فناوری، با تغییری که در شیوه‌های تولید پدید می‌آورد، انتقال از اقتصاد روستایی به اقتصاد شهری را رقم زد و نهایتاً معیار معیشت را بالا برد. طبقات و امتیازات اجتماعی دگرگون شد. ظهور دولت‌های منطقه‌ای و سپس ملی، مناسبات انسان‌ها و نظراتشان دربارهٔ صاحبان اقتدار سیاسی را دگرگون کرد. فروپاشیدن تسلط مطلق کلیسای کاتولیک^۱ بر مذهب در اروپا به ظهور شکل جدیدی از کثرت‌گرایی (پلورالیسم)^۲ منجر شد. انقلاب در فن‌آوری‌های نظامی ماهیت جنگ را تغییر داد. کتاب‌های این مجموعه بر پیچیدگی و تنوع پردهٔ پرنقش و نگار انسانی تأکید ورزیده و موضوعات گوناگون سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، روشنفکری، نظامی و فرهنگی را در بر گرفته‌اند. برخی از مؤلفان دقت خود را معطوف به تاریخ ایالات متحد، مانند محاکمات جادوگری سیلم^۳، انقلاب امریکا، جنبش هوادار لغای بردگی^۴، و جنگ داخلی کرده‌اند. عده‌ای دیگر نیز به تحلیل مباحث اروپایی، مانند جنبش اصلاحات پروتستانی و مخالفان آن (رفرماسیون) و انقلاب فرانسه پرداخته‌اند. اما دیگریانی نیز هستند که با بررسی سفرهای اکتشافی، تجارت برده در مناطق اقیانوس اطلس (آتلانتیک) و عصر جهان‌خواری (امپریالیسم)، میان فرهنگ‌ها و قاره‌ها پیوند می‌زنند. بعضی از اینان به مسائل روشنفکری، مانند منشأ انواع چارلز داروین، یا نقاط عطفی مانند عصر رمانتیسم که جهان‌نویں را پدید آورده‌اند تکیه می‌کنند، و بعضی دیگر به تبیین رویدادهای

1. Roman Catholic

2. pluralism

۳. Salem witchcraft: محاکمات جادوگری سیلم، یک رشته دادرسی‌ها و پیگردهای کيفری کسانی است که در مهاجرنشین ماساچوست، در فاصلهٔ فوریهٔ ۱۶۹۲ و ماه مه ۱۶۹۳ به اعدام محکوم شدند. این افراد بیست تن بودند که چهارده نفرشان زن بودند و جز یکی، همه، خلق آویز گردیدند. پنج محکوم دیگر (از جمله دو کودک خردسال) در زندان جان خود را از دست دادند.

4. abolitionist movement

اقتصادی، مذهبی و قانونی و اموری مانند احداث راه آهن، بیداری بزرگ دوم^۱، و الغاگری می پردازند. در صفحات این مجموعه خواننده با قهرمانان (مانند مری ودر لوئیس^۲ و ویلیام کلارک^۳)، دانشمندان (مانند داروین)، رهبران نظامی (چون ناپلئون بناپارت)، شاعران (نظیر لُرد بایرون) آشنا می شود. بسیاری از این رویدادها، از این رو که معرف تغییرات و نقاط عطف بنیادی بوده اند، اساسی و آینده ساز به شمار می آیند. برای نمونه، انقلاب علمی شیوه نگرش فرد را به شخص خود و جهان دگرگون کرده است.

مؤلفان این مجموعه که متخصصانی معتبر و مشهور در رشته خویش اند با ترکیب رویدادهای عمده و قرار دادن تحولات در بستر گسترده تاریخی گزارش هایی ارائه داده اند که بسیار خوب تألیف شده اند و از جدیدترین پژوهش ها در این رشته سود جسته اند.

گزینش موضوعات کار هیئت مشاورانی از مورخان، معلمان تاریخ و کتابداران دبیرستانی است که یاریگران تهیه برنامه های آموزشی و رفع نیازهای پژوهشی دانش آموزان اند.

این مجلدات طوری تدوین شده اند که برای پژوهش های دانش آموزی مفید باشند و توضیحاتی روشن راجع به موضوعات اساسی برای برنامه های درسی تاریخ در اختیار دانش آموزان دبیرستانی و دانشجویان رشته تاریخ قرار دهند. هر مؤلفی سال شماری مقدماتی طراحی کرده تا خواننده را در میانه رویدادها، که اغلب سردرگم کننده اند، راهنما باشد، و مروری تاریخی کرده تا آن رویدادها را در چارچوبی داستانواره عرضه بدارد. در سه تا پنج فصل موضوعی کتاب نویسندۀ مهم ترین جنبه های وقایع را برجسته می کند. در فصل پایانی، مؤلف تأثیرات و پیامدهای رویدادها را

بررسی می‌کند. خلاصه زندگینامه بازیگرانی که در صحنه رویدادها حضور می‌یابند اطلاعاتی زمینه‌ای درباره زندگی و نقش آنان به خواننده عرضه می‌کند. ده تا پانزده سند و منبع اصلی، از نامه گرفته تا یادداشت‌های روزانه، ترانه‌ها، اعلامیه‌ها و پوسترها بر رویدادها پرتو می‌افکنند و مواد لازم برای پژوهش‌های دانش آموزی - دانشجویی را فراهم ساخته، برخورد نقادانه با منابع را در خواننده برمی‌انگیزند. در مقدمه‌ها مؤلفان منابع و نشریات معرفی می‌شوند. در پاره‌ای موارد، لغت‌نامه‌ای از اصطلاحات مهم داده شده تا راهنمای خواننده باشد. هر اثر دارای کتاب‌شناسی همراه با منابع پیشنهادی برای مطالعه، از قبیل کتاب، مقاله، لوح فشرده^۱، سایت‌های اینترنتی، ویدئو و فیلم‌هایی است که محتوای بحث‌های تاریخی را ارائه می‌کنند.

مطالعه این آثار می‌تواند خواننده را به دریافت باریک‌بینانه و عالمانه‌ای از حوادث تاریخی و مباحثی برساند که جهان نوین را شکل داده‌اند و به برخورد جدی‌تر با آثار و نشریاتی وادارد که هنوز هم بر ما اثر می‌گذارند. کار کردن از نزدیک با چنین مؤلفان حرفه‌ای که خود را وقف پژوهش کرده‌اند، به ویژه پربار و غنابخش بوده است. ما ضمن کار با این مؤلفان، آنان را بهتر شناختیم و نسبت به آنان و ویراستارانمان در گرین‌وود، احترام بیشتری پیدا کردیم. ایشان، در پاره‌ای موارد، از حد همکار فراتر رفته و به صورت دوستانی برای ما درآمده‌اند. از این روست که این اثر را به آنان و خوانندگانی که تاریخ‌نگاران آینده خواهند بود، اهدا می‌کنیم.

لیندا اس. فری^۲، دانشگاه مونتانا

مارشال ال. فری^۳، دانشگاه ایالت کانزاس

مقدمه

منظور از تألیف این اثر بررسی تاریخ سیاسی دولت عثمانی از واپسین دهه سده سیزدهم تا اعلان جمهوریت ترکیه در ۱۹۲۳ است. دولت عثمانی از نخستین محل خود، که ناحیه سُگود (امروزه: سویوت^۱) در غرب آناتولی بود، رو به گسترش نهاد تا اراضی پهناوری را به قلمرو خود بیفزاید و بر مردمان دیگری فرمان براند. تصرف هر محل و ناحیه‌ای موجب شد که جماعت‌های بومی جدیدی جذب قلمرو عثمانی شده، به آن بپیوندند و در افزایش قدرت اقتصادی و غنای فرهنگی‌اش سهم باشند. امپراتوری عثمانی، در واقع، در بیشترین مدت از تاریخ خود به صورت مجموعه‌ای پیچیده (موزائیکی) از گروه‌های قومی، زبانی و دینی باقی ماند. هر گروهی تاریخ، فرهنگ، زبان، آداب دینی/مذهبی و سنت‌های خود را داشت. علاوه بر تُرک‌ها، مجارها، صرب‌ها، بوسنیایی‌ها، مونته‌نگرویی‌ها، آلبانیایی‌ها، یونانیان، بلغارها، رومانیایی‌ها، تاتارها، یهودی‌ها، کردها، عرب‌ها، ارمنیان و بسیاری دیگر مجاز بودند که اعتقادات دینی و رسوم فرهنگی خود را حفظ کنند. بنابراین، هیچ

روایتی از امپراتوری عثمانی نمی‌تواند ادعای جامعیت کند مگر آن‌که تاریخ همهٔ مردمان و جوامعی را در بر بگیرد که در رشد و پیشرفت این قدرت جهانی و تمدن غنی و پرتنوعش نقش داشتند.

همچنین درک پیچیدگی‌های این امپراتوری توانمند و پی‌بردن به ارزش آن در گرو این است که جهان عثمانی از دیدگاه عثمانیان نگریسته شود. چنین کاری نیازمند مطالعهٔ دقیق و ژرف در بایگانی (آرشیو) اسناد عثمانیان است. عثمانیان که در نگهداری اسناد سخت کوشا و دارای پشتکار بودند، گنجینه‌ای از اسناد و مدارک به جا نهاده‌اند. اسناد غیرعثمانی نیز مانند گزارش‌های سیاست‌مداران (دیپلمات‌ها) و نمایندگان (کنسول‌ها) و همچنین کتاب‌های متعدد، مقالات و رسایل رجال سیاسی در دست است. سیاست‌مداران، جهانگردان، مبلغان مذهبی و مسافران هم به زبان‌های گوناگون از جنبه‌های مختلف دولت و جامعهٔ عثمانی یاد کرده‌اند. این منابع برای مطالعهٔ امپراتوری عثمانی ارزشمند و درواقع ضروری‌اند؛ گرچه گاهی نویسندگان آنها با تعصب و پیش‌داوری به این موضوع پرداخته‌اند و کوشیده‌اند تا دستاوردهای دشمن مسلمان را که در اوج قدرت بر گسترده‌ای از دروازه‌های وین تا دهانهٔ خلیج فارس فرمان می‌راند، بی‌ارزش و حقیر جلوه دهند. اما روایت موجود در این کتاب بسیار متواضعانه است و مدعی استفاده از منابع دست اول و ارائه قرائت‌های تازه [از تاریخ] نیست. و بدین منظور برنامه‌ریزی شده که خوانندهٔ غیرمتخصص و بدون آشنایی قبلی با موضوع را با مروری کلی و اجمالی بر تاریخ سیاسی امپراتوری عثمانی در جریان امور بگذارد.

به غیر از فصل اول، که توجه آن معطوف به نهادهای امپراتوری است، هفت فصل دیگر تابع ترتیب توالی تاریخی (کرونولوژیک) است. تاریخ امپراتوری عثمانی را به هفت دورهٔ مشخص تقسیم کرده‌ایم: نخستین آن‌ها با تشکیل دولت عثمانی به همت عثمان،

پایه گذار خاندان، در واپسین دهه سده سیزدهم آغاز شده و تا شکست چهارمین سلطان عثمانی (بایزید اول) از تیمور، جهانگشای آسیای میانه، تا سال ۱۴۰۲ ادامه یافته و به جنگ فرزندان سلطان مغلوب انجامیده است.

دوره دوم با احیای دولت عثمانی در ۱۴۱۳ در روزگار سلطنت محمد اول شروع شده و با سلطنت سلیمان باشکوه/محتشم، که مظهر عصر طلایی قدرت و تمدن عثمانی بود، به سال ۱۵۶۶ پایان گرفته است. سومین دوره، که روزگار انحطاط قدرت عثمانی است، با سلطنت سلیم دوم (۱۵۶۶ - ۱۵۷۴) آغاز گشته و به سلطنت مراد پنجم (۱۶۲۳ - ۱۶۴۰) ختم می شود. دوره چهارم، که شاهد شکست قوای عثمانی از دولت های اروپایی بود، متمرکز بر یکصد و پنجاه سالی است که از جلوس مراد چهارم در ۱۶۲۳ آغاز شده و با امضای قرارداد خفت بار کوچک قینارجه^۱ با روسیه، به سال ۱۷۷۴، تمام شده است. پنجمین دوره، که با سلطنت سلیم سوم در ۱۷۸۹ آغاز شده و با مرگ محمود دوم در ۱۸۳۹ پایان می یابد، شاهد اصلاحات حکومتی از جانب دولت عثمانی و ظهور نخستین جنبش های ملی گرایانه در میان اتباع مسیحی امپراتوری بود. دوره ششم یا عصر اصلاحات جدید، با سلطنت عبدالمجید به سال ۱۸۳۹ آغاز شد و با انقلاب ترکان جوان در ۱۹۲۲ به فرجام رسید. آخرین فصل کتاب، شامل دوره ای از ۱۹۰۸ تا ۱۹۲۲ است که با سقوط و فروپاشی امپراتوری عثمانی، به دنبال شکست خوردنش در جنگ جهانی اول، به پایان می رسد.

سپاسگزاری

طرح تألیف این کتاب را دوست و همکارم، لیندا فری، استاد دانشگاه مونتانا به من پیشنهاد داد و تک‌نگاری مرا چند و چندین بار از اول تا آخر خواند و انبوهی از توصیه‌ها و بازنگری‌های بسیار ظریف و دقیق حک و اصلاحات صریح و قاطع پیشنهاد کرد. اگر صبر و حوصله، ترغیب و تشویق و حمایت بی‌حد و حصر سرویراستاران، استاد لیندا فری و استاد مارشال فری نبود، هرگز قادر به تکمیل چنین طرحی نمی‌شدم. از آردی کیا^۱، آندریا اولسن^۲ و تامس گولتز^۳ صمیمانه سپاسگزارم که با گشاده‌رویی وقت خود را در اختیار من گذاشتند و در آماده‌سازی کتاب یاری‌ام کردند. همچنین سپاسگزارم از خالد هذیلی^۴، امل هذیلی، عدنان مصباحی و برایان لوفینگ^۵ از اعضای برنامه آسیای میانه و جنوب غربی، در دانشگاه مونتانا که به صورت‌های مختلف یاری فنی نمودند تا دست‌نوشته من به صورت

1. Ardi Kia

2. Andrea Olsen

3. Thomas Goltz

4. Huthaily

5. Brian Lofing

نهایی دربیاید. سرانجام، از دوستان و همکارانم در دانشگاه مونتانا، ریک^۱ و سوزی گرتز^۲، سپاسگزارم که اجازه دادند از عکس‌های زیبایی که داشتند در این کتاب بهره‌مند شوم. نیازی به گفتن نیست که هیچ کدام از این همکاران در قبال آنچه من نوشته‌ام مسئولیتی ندارند، اما همهٔ ایشان در تکمیل این اثر به طرز مؤثری سهم بوده‌اند. وامی که در برابر محبت، شکیبایی و حمایت خانواده بر عهدهٔ من است چیزی نیست که بتوانم با کلمات و عبارات ادایش کنم. این کتاب را به ایشان تقدیم می‌کنم.

مهرداد کیا

اشاره‌ای به تلفظ، نویسه‌گردانی^۱ و املا

تنوع زبان‌های رایج در امپراتوری عثمانی و چندگانگی املاي واژه‌ها در طول سده‌های عمر این حکومت دشواری‌هایی به بار آورده که انسجام املايي کامل واژه‌ها را ناممکن ساخته است. جز در مواردی استثنائی، شیوه املاي ترکی امروزی را رعایت کرده‌ام. بنابراین، واژه عربی «شریف» را که در ترکی به کار رفته Sharif نوشته‌ام نه Şerif؛ و واژه فارسی «شاه» را Shah نه Şah.

[در اینجا، مترجم ناگزیر است توضیح دهد که «اشاره» حاضر صرفاً برای رعایت امانت ترجمه شده و در متن ترجمه شده، که معادل‌های تلفظی واژه‌ها در پای صفحه‌ها داده شده، نیاز چندانی به آن نیست؛ جز در این موارد:].

[ج] (انگلیسی) j (ترکی) c

[چ] (انگلیسی) ch (ترکی) ç

[اُ با لب‌های بسیار جمع (غنچه) شده] (آلمانی) ö (ترکی) ö

[او با لب‌های بسیار جمع (غنچه) شده] (آلمانی) ü (ترکی) ü

[ش] (انگلیسی) sh (ترکی) ş

سال‌شمار [میلادی] رویدادهای تاریخ عثمانی

۱۰۴۰. حکومت سلجوقی در ایران بر پا می‌شود.
۱۰۷۱. سلجوقیان در جنگ منزکرت^۱ (ملازگرد) سپاه بیزانس (روم شرقی) را شکست می‌دهند.
- ۱۰۷۵-۱۳۰۸. دوران حکومت سلجوقیان در آناتولی (آسیای صغیر).
۱۲۴۳. مغولان در نبرد کوسه‌داغ^۲، سلجوقیان روم (آسیای صغیر) را شکست می‌دهند.
۱۲۵۸. مغولان بغداد، مرکز خلافت عباسیان، را با خاک یکسان می‌کنند.
- ۱۲۹۰-۱۳۲۶. عثمان، پایه‌گذار خاندان عثمانی.
۱۳۲۶. اورخان/اورحان، پسر عثمان و دومین فرمانروای عثمانی، بروسه (امروزه: بورسا^۳)، شهر بیزانس را تصرف و آن را پایتخت جدید عثمانی اعلام می‌کند.
۱۳۲۹. سپاه اورخان قوای بیزانسی به فرماندهی امپراتور آندروونیکوس

1. Manzikert

2. Kösedağ

3. Bursa

سوم را در نبرد پله کانون (پله کانوم)^۱، در نزدیکی اسکی شهر^۲ درهم می شکند.

۱۳۳۱. اورخان شهر نیکیا/ نیکیا (ازنیک)^۳ را تصرف می کند.

۱۳۳۵. پایان دومین دوره حکومت خانان مغول در ایران.

۱۳۳۷. اورخان شهر نیکومدیا (ازمید/ از میت)^۴ را تصرف می کند.

۱۳۵۴. اورخان با اشغال انقره (امروزه: آنکارا) و گالیپولی^۵ جای پای در اروپا باز می کند.

۱۳۶۱. شهزاده مراد آدریانوپل (ادرنه)^۶ شهر مهم بیزانس را تصرف کرده آنجا را پایتخت جدید عثمانی می نامد.

۱۳۶۲. با درگذشت اورخان، پسرش مراد اول بر تخت سلطنت می نشیند.

۱۳۶۳-۱۳۶۵. عثمانیان تراس^۷ و جنوب بلغارستان را فتح می کنند.

۱۳۷۱. عثمانیان در چرمانون^۸ بر نیروهای صرب چیره می شوند.

۱۳۸۵. سوفیا/ صوفیه^۹ تصرف می شود. پادشاه بلغارستان اقتدار عثمانی را می پذیرد.

۱۳۸۶. نیش^{۱۰} تصرف می شود.

۱۳۸۷. تسالونیک (سالونیکا/ سلانیک)^{۱۱} تصرف می شود.

۱۳۸۸. قوای ائتلافی بوسنیایی ها، صرب ها و بلغارها عثمانیان را در پلوشنیک^{۱۲} شکست می دهند.

۱۳۸۹. در نبرد کوزوو پولیه^{۱۳} (دشت توکاها^{۱۴})، نیروهای عثمانی قوای

1. Pelekanon (Pelecanum)

2. Eskişehir

3. Nicaea (İznik)

4. Nicomedia (İzmit)

5. Gallipoli

6. Adrinople (Edirne)

7. Thrace

8. Chermanon

9. Sofia

10. Niş(Nish)

11. Thessaloniki (Salonica/Selanik)

12. Plošnik (Ploshnik)

13. Kosovo Polje

14. Field of Blackbirds

متحد صرب‌ها، بوسنیایی‌ها و آلبانیایی‌ها، به فرماندهی لازار، پادشاه صربستان، را شکست می‌دهند. گرچه در این جنگ مراد اول، سلطان عثمانی، کشته می‌شود، پیروزی عثمانی سبب می‌شود که صربستان تحت حکمرانی عثمانی درآید. بایزید اول، مشهور به ایلدرم/ییلدرم^۱ (آذرخش) سلطان اعلام می‌شود. ۱۳۹۰. بایزید اول با شکست دادن قره‌مانیان قلمرو خود را در آناتولی گسترش می‌دهد.

۱۳۹۵. بایزید قلمرو عثمانی را تا والاشی^۲ (رومانی امروز) گسترش می‌دهد.

۱۳۹۶. سپاهیان عثمانی در نبرد نیکوپولیس^۳ سپاه صلیبی اروپایی را شکست خفت‌باری می‌دهند.

۱۴۰۲. تیمور، فاتحی از آسیای میانه، در نبرد آنکارا سپاه سلطان بایزید را شکست می‌دهد، و بایزید در ۱۴۰۳ درمی‌گذرد.

۱۴۰۲-۱۴۱۳. دورهٔ فترت^۴. پسران بایزید بر سر آنچه از امپراتوری پدرشان برجا مانده با هم می‌جنگند.

۱۴۱۳. محمد اول پس از شکست دادن برادرانش بر تخت سلطنت می‌نشیند. ۱۴۲۱-۱۴۴۴. مراد دوم تسلط عثمانی بر نواحی فتح‌شده به دست محمد اول را تثبیت می‌کند.

۱۴۲۳-۱۴۳۰. نیروهای عثمانی برای تسلط بر تسالونیک (سالونیکا) با ونیز^۵ می‌جنگند.

۱۴۲۵. عثمانیان بار دیگر امیرنشین‌های ترکمان منتشاء^۶ و تکه^۷ را در غرب آناتولی به دست می‌آورند.

1. Yıldırım

2. Wallachia

3. Nicopolis

4. interregnum

5. Venice

6. Menteşe

7. Teke

۱۴۳۹. عثمانیان صربستان را به قلمرو خود ملحق می کنند.
۱۴۴۳. مجارستان به نواحی بالکان حمله می کند.
۱۴۴۴. عثمانیان در نبرد وارنا^۱، به طرز ستایش انگیزی، بر مجارها و متحدانشان پیروز می شوند. پس از جنگ، مراد دوم کناره گیری می کند و فرزندش، محمد دوم، به مدت دو سال جانشین او می شود. مراد در ۱۴۴۶ بر سر قدرت برمی گردد.
۱۴۵۱. محمد دوم بار دیگر سلطان می شود.
۱۴۵۳. محمد دوم قسطنطنیه را تسخیر می کند و لقب فاتح (کشورگشا) می گیرد.
۱۴۵۶. عثمانیان در تصرف بلغراد شکست می خورند.
۱۴۵۹. عثمانیان صربستان را فتح می کنند.
۱۴۶۰. فتح موره^۲.
۱۴۶۱. فتح امپراتوری طرابزون^۳، مرکز بازرگانی مهم در ناحیه دریای سیاه.
۱۴۶۳. محمد دوم بوسنی را می گشاید.
- ۱۴۶۳-۱۴۷۹. جنگ عثمانی با ونیز.
۱۴۶۶. محمد دوم به آلبانی حمله می کند.
۱۴۶۸. فتح امیرنشین قره مان در جنوب آناتولی.
۱۴۷۳. محمد دوم، در نبرد با شکنت^۴، اوزون حسن، سرکرده ترکمانان آق قویونلورا که بر بخش مهمی از ایران و شرق آناتولی فرمان می راند شکست می دهد.
۱۴۷۵. خان تاتار کریمه^۴ اقتدار عثمانی را می پذیرد.
۱۴۸۰. نیروهای عثمانی در اوترانتو سرباز پیاده می کنند.
۱۴۸۱. پس از مرگ محمد دوم، پسرش بایزید دوم، بر تخت سلطنت می نشیند.

1. Varna

2. Morea

3. Trebizond

4. Crimea

۱۴۸۴. جنگ با مملوکان مصر که تا ۱۴۹۱ ادامه می‌یابد.
۱۴۹۹. عثمانیان به جنگ ونیز می‌روند که تا ۱۵۰۳ ادامه می‌یابد و در اثنای آن لپانتو^۱، کورون^۲ و مودون^۳ را می‌گشایند.
۱۵۱۲. سلیم اول جانشین پدرش بایزید دوم می‌شود.
۱۵۱۴. سپاهیان عثمانی در نبرد چالدران در شمال شرقی دریایچه وان اسماعیل اول، شاه خاندان صفوی ایران را شکست می‌دهند.
- سلیم اول پیش از آنکه با فشار سپاه ینی چری مجبور به عقب‌نشینی بشود تبریز را تصرف می‌کند.
- ۱۵۱۶-۱۵۱۷. سپاهیان عثمانی پیش از آنکه قوای مملوکان مصر را در مرج دابق شکست بدهند، دیاربکر را تصرف، و امیرنشین ذوالقدر در شرق آناتولی را به قلمرو خود ملحق می‌کنند. سلیم اول سوریه و مصر را تصرف می‌کند. مکه، مدینه و اورشلیم به فرمان عثمانی درمی‌آید، و سلطان خود را حامی اماکن مقدس اسلام می‌خواند.
- ۱۵۲۰-۱۵۶۶. سلطنت سلیمان، که نزد اروپاییان به باشکوه/محتشم شهرت دارد و اتباعش او را قانونی (عرضه‌کننده قانون) می‌خواندند، دولت عثمانی را به اوج قدرت می‌رساند.
۱۵۲۱. سلیمان قلعه سوق الجیشی (استراتژیک) بلغراد را فتح می‌کند و راه مجارستان را می‌گشاید.
۱۵۲۲. محاصره رودس^۴؛ آخرین برج و باروی صلیبیان اروپایی که در ژانویه ۱۵۲۳ تسلیم عثمانیان می‌شود.
۱۵۲۶. پیروزی عثمانی در نبرد مهاج^۵ و مرگ پادشاه مجارستان که مجارها را به حالت رعیت (و اسال^۶) درمی‌آورد.

1. Lepanto

2. Coron

3. Modon

4. Rhodes

5. Mohács

6. vassal

۱۵۲۹. نخستین محاصرهٔ وین.
۱۵۳۳. خیرالدین پاشا (بارباروسا/بارباروس^۱) تونس در شمال آفریقا را تصرف می‌کند.
- ۱۵۳۳-۱۵۳۴. سلیمان به ایران حمله می‌کند. نیروهای عثمانی تبریز و بغداد را می‌گیرند.
۱۵۳۵. سلیمان برای بار دوم تبریز را تصرف می‌کند.
۱۵۳۷. جنگ با ونیز که تا ۱۵۴۰ ادامه می‌یابد.
۱۵۴۸. سلیمان به ایران حمله می‌کند.
- ۱۵۵۳-۱۵۵۵. جنگ با ایران، معاهدهٔ صلح آماسیه میان امپراتوری عثمانی و صفویان.
۱۵۶۵. محاصرهٔ مالت^۲.
۱۵۶۶. سلیم دوم جانشین پدرش سلیمان می‌شود.
- ۱۵۶۷-۱۵۷۰. فتح یمن.
۱۵۶۹. به فرانسه امتیازات قضایی (کاپیتولاسیون) داده می‌شود. عثمانی آستراخان (حاجی طرخان/هشترخان) را محاصره می‌کند.
۱۵۷۰. عثمانیان تونس را تصرف می‌کنند.
۱۵۷۱. فتح جزیرهٔ قبرس کامل می‌شود. نیروی دریایی عثمانی در نبرد لپانتو از نیروهای متفق دریایی قدرت‌های مسیحی عضو اتحاد مقدس، به فرماندهی دون یوآن (جان اتریشی)^۳ شکست می‌خورد.
۱۵۷۳. صلح با ونیز.
۱۵۷۴. عثمانیان بار دیگر تونس را تصرف می‌کنند. مراد سوم سلطان می‌شود.
۱۵۷۸. مراکش زیر حمایت عثمانی درمی‌آید. مراد سوم در هرج و مرجی که پس از درگذشت شاه طهماسب، پادشاه صفوی، پدید آمده بود به ایران حمله می‌کند.

1. Barbarossá/Barbaros

2. Malta

3. Don Juan

- ۱۵۷۹-۱۵۸۷. سلطه عثمانی بر قفقاز، که مایه کشمکش میان صفویان و متحدان گرجی‌شان شده بود، بار دیگر برقرار می‌شود.
۱۵۸۰. به بازرگانان انگلیسی امتیازات قضایی (کاپیتولاسیون) داده می‌شود.
۱۵۸۹. شورش ینی‌چری‌ها در استانبول.
- ۱۵۹۲-۱۶۰۶. جنگ با خاندان هابسبورگ^۱.
- ۱۵۹۵-۱۶۰۳. محمد سوم.
- ۱۵۹۶-۱۶۰۹. شورش‌های جلالی در آناتولی درمی‌گیرد.
- ۱۶۰۳-۱۶۱۷. احمد اول.
۱۶۰۳. جنگ با ایران آغاز می‌شود و تا ۱۶۱۸ ادامه می‌یابد.
۱۶۰۶. صلح زیتواتوروک^۲ با خاندان هابسبورگ.
۱۶۰۹. سرکوبی شورش‌های جلالی در آناتولی.
۱۶۱۷. مصطفی، برادر احمد، بر تخت سلطنت می‌نشیند.
۱۶۱۸. مصطفای اول خلع می‌شود. عثمان دوم سلطان جدید اعلام می‌شود. امپراتوری عثمانی و ایران پیمان صلحی امضا می‌کنند و نیروهای عثمانی از آذربایجان عقب می‌نشینند.
۱۶۲۱. نیروهای عثمانی به لهستان حمله می‌کنند.
۱۶۲۲. ینی‌چری‌ها شورش می‌کنند. عثمان دوم معزول و سپس کشته می‌شود. مصطفای اول بر تخت می‌نشیند.
۱۶۲۳. شورش ابازه محمدپاشا در آناتولی آغاز می‌شود. مصطفای اول معزول می‌گردد و مراد چهارم به جای او می‌نشیند.
۱۶۲۴. پادشاه صفوی، شاه عباس، به عراق حمله می‌کند.
۱۶۲۶. شورش دوم ابازه محمد در آناتولی.
۱۶۲۸. تسلیم شدن ابازه محمدپاشا.
۱۶۲۹. عملیات نظامی عثمانی برای پس گرفتن بغداد از ایران.

۱۶۳۰. پیروزی عثمانی در ایران. عثمانیان موفق به تصرف بغداد نمی شوند.
۱۶۳۳. دفع حمله نیروهای ایرانی از وان در شرق آناتولی.
۱۶۳۵. مراد چهارم به ایران حمله برده ایروان و تبریز را تصرف می کند.
۱۶۳۶. ایران ایروان را می گیرد.
۱۶۳۸. مراد چهارم بغداد را می گیرد.
۱۶۳۹. معاهده قصر شیرین با ایران.
۱۶۴۰. مرگ مراد چهارم و بر تخت نشاندن ابراهیم اول.
۱۶۴۲. آزو^۱ پس گرفته می شود.
۱۶۴۵. عملیات جنگی علیه جزیره کرت^۲.
۱۶۴۸. سلطان ابراهیم را بر کنار و خفه می کنند. محمد چهارم بر تخت می نشیند.
۱۶۵۱. کوسم سلطان^۳ مقتدر، که بر حرم سلطان تسلط داشت، اعدام می شود.
۱۶۵۶. ونیزی ها حمله آورده، لمنوس^۴ و تندوس^۵ را تصرف می کنند.
- محمد کوپرلی (کوپرولو^۶) صدراعظم می شود. ابازه حسن شورش می کند.
۱۶۵۷. عثمانیان لمنوس و تندوس را از ونیزی ها پس می گیرند.
۱۶۵۸. سلطه عثمانی بر ترانسیلوانی^۷ بار دیگر برقرار می شود.
۱۶۶۱. با درگذشت صدراعظم محمد کوپرلی، فرزندش فاضل احمد کوپرلی، جانشین او می شود.
۱۶۶۳. جنگ با خاندان هابسبورگ.
۱۶۶۴. عثمانیان در نبرد سنت گوتهارد^۸ از خاندان هابسبورگ شکست می خورند. صلح واسوار^۹.

1. Azov

2. Crete

3. Kösem Sultan

4. Lemnos

5. Tenedos

6. Köprülü

7. Transylvania

8. St. Gotthard

9. Vasvar

۱۶۶۹. سقوط کُرت. صلح با ونیز.
۱۶۷۲. جنگ با لهستان که تا معاهده زوراونو^۱ به سال ۱۶۷۶ ادامه داشت.
۱۶۷۶. با مرگ فاضل احمد کوپرلی شوهر خواهرش، قره‌مصطفی مرزیفونی، صدراعظم می‌شود.
۱۶۸۳. عثمانیان نمی‌توانند وین را بار دیگر محاصره کنند. قوای عثمانی از یان سوویسکی^۲ شکست می‌خورند.
۱۶۸۴. خاندان هابسبورگ، ونیز، لهستان، شخص پاپ، مالت و توسکانی برای مبارزه با عثمانی ائتلافی به نام اتحاد مقدس^۳ به وجود می‌آورند.
۱۶۸۶. سقوط [ناحیه] بودا. روسیه به اتحاد مقدس می‌پیوندد. ونیز موره را تصرف می‌کند.
۱۶۸۷. نبرد دوم مُهاچ. خاندان هابسبورگ امپراتوری عثمانی را شکست می‌دهد. سپاه می‌شورد. محمد چهارم برکنار می‌شود. سلیمان دوم بر تخت می‌نشیند.
۱۶۸۸. خاندان هابسبورگ بلغراد را می‌گیرد.
۱۶۸۹. قوای هابسبورگ به کوزوو حمله می‌کنند. روسیه به کریمه حمله می‌کند.
۱۶۹۰. نیروهای عثمانی بار دیگر بلغراد را تصرف می‌کنند.
۱۶۹۱. احمد دوم به سلطنت می‌رسد و تا ۱۶۹۵ فرمان می‌راند. جنگ اسلانکامن^۴ که در اثنای آن صدراعظم فاضل مصطفی کشته می‌شود.
۱۶۹۵. مصطفی دوم بر تخت عثمانی می‌نشیند.
۱۶۹۷. نیروهای هابسبورگ عثمانیان را در نبرد زنتا^۵ شکست می‌دهند.

1. Zuravno (Zorawno)

2. Jan Sobieski

3. Holy League

4. Slankamen

5. Zenta

۱۶۹۹. معاهده کارلویتس^۱.

۱۷۰۰. صلح با روسیه.

۱۷۰۳. مصطفی دوم معزول می شود و احمد سوم بر تخت می نشیند.

۱۷۱۱. شکست قوای روسیه، به فرماندهی پتر کبیر، در نبرد پروت^۲.

۱۷۱۲. پیمان صلح با روسیه. آزوف پس گرفته می شود.

۱۷۱۴. جنگ با ونیز بر سر موره.

۱۷۱۵. عثمانیان بار دیگر موره را به تصرف درمی آورند.

۱۷۱۶. جنگ با هابسبورگ.

۱۷۱۷. خاندان هابسبورگ بلغراد را تصرف می کند.

۱۷۱۸-۱۷۳۰. داماد ابراهیم پاشای نوشهری به صدارت عظمی می رسد
(دوره لاله).

۱۷۱۸. معاهده پاساروویتس^۳.

۱۷۲۳. عثمانیان به گرجستان، آذربایجان و بخش بزرگی از غرب ایران
حمله می برند و تا ۱۷۲۷ آن نواحی را در تصرف خود نگه
می دارند.

۱۷۳۰. شورش پاترونا خلیل در استانبول. سلطان احمد سوم برکنار

می شود و دوره لاله به پایان می رسد.

۱۷۳۰-۱۷۵۴. دوره سلطنت محمود اول.

۱۷۳۶-۱۷۳۹. جنگ با خاندان هابسبورگ و روسیه.

۱۷۳۹. عثمانیان بار دیگر بلغراد را تصرف می کنند. معاهده بلغراد با

خاندان هابسبورگ و روسیه.

۱۷۴۰. عثمانیان به فرانسویان امتیازات قضایی (حق کاپیتولاسیون) می دهند.

۱۷۴۳. جنگ با ایران که تا ۱۷۴۶ ادامه دارد و منجر به صلح و بازگرداندن

1. Karlowitz

2. Pruth

3. Passarowitz

مرزها به وضعی می‌شود که طبق معاهده قصر شیرین تثبیت شده بود.

۱۷۵۴-۱۷۵۷. عثمان سوم سلطنت می‌کند.

۱۷۵۷. مصطفی سوم بر تخت امپراتوری عثمانی می‌نشیند.

۱۷۶۸. امپراتوری عثمانی به روسیه اعلان جنگ می‌دهد.

۱۷۷۱. روسیه به کریمه حمله و آنجا را تصرف می‌کند.

۱۷۷۴. جنگ با روسیه با عقد معاهده کوچک قینارجه به پایان می‌رسد.

کریمه و کرانه شمالی دریای سیاه به حاکمیت روس‌ها درمی‌آید.

۱۷۷۴-۱۷۸۹. دوره فرمانروایی عبدالمجید اول. سلطان در حکومت و

سپاه اصلاحاتی انجام می‌دهد.

۱۷۷۶. ایران بصره را تصرف می‌کند.

۱۷۸۳. کریمه به امپراتوری روس منضم می‌شود.

۱۷۸۷-۱۷۹۲. جنگ با روسیه.

۱۷۸۸-۱۷۹۱. جنگ با خاندان هابسبورگ.

۱۷۸۹. سلیم سوم به سلطنت می‌رسد و دوره اصلاحات جدید حکومتی

و نظامی را آغاز می‌کند که تا ۱۸۰۷ ادامه می‌یابد.

۱۷۹۱. معاهده سیستوا^۱ با خاندان هابسبورگ.

۱۷۹۲. معاهده یاضی^۲ با روسیه.

۱۷۹۸. ناپلئون بناپارت به مصر حمله می‌کند و عثمانی را مجبور به اتحاد

با روسیه و بریتانیا می‌سازد.

۱۸۰۳-۱۸۴۹. محمد علی پاشا بر مصر فرمان می‌راند.

۱۸۰۴. شورش‌های سیری.

۱۸۰۷. سلیم سوم، پس از آنکه ینی چری‌ها در مخالفت با نظام جدید

- (سپاه نوین) شورشی را رهبری می‌کنند، برکنار می‌شود و مصطفی چهارم بر تخت امپراتوری عثمانی می‌نشیند.
۱۸۰۸. سلیم سوم، پیش از آنکه بیرق‌دار مصطفی پاشا بتواند او را بازگرداند، با سوء قصد (ترور) کشته می‌شود. مصطفی معزول و محمود دوم سلطان می‌شود. سلطان جدید سند اتفاق را امضا می‌کند. ینی چری‌ها بیرق‌دار مصطفی پاشا را به قتل می‌رسانند. اعدام مصطفی چهارم.
۱۸۱۱. محمد علی به حکومت مملوکان مصر پایان می‌دهد.
۱۸۱۲. معاهده بخارست با روسیه.
۱۸۲۰. جنگ با سلسله قاجار که تا ۱۸۲۳ ادامه می‌یابد.
۱۸۲۱. جنبش استقلال خواهی یونان آغاز می‌شود.
۱۸۲۲. عثمانیان علی پاشا تپه‌دکنلی (علی پاشا یانیه‌ای)^۱ را می‌کشند.
۱۸۲۳. معاهده ارزروم با ایران.
۱۸۲۶. محمود دوم سپاه ینی چری را از میان می‌برد.
- ۱۸۲۸-۱۸۲۹. جنگ با روسیه.
۱۸۳۰. فرانسه الجزیره را تصرف می‌کند.
۱۸۳۱. سپاهیان مصری محمد علی پاشا سوریه را می‌گشایند.
۱۸۳۲. نیروهای محمد علی، در نبرد قونیه، سپاه عثمانی را در هم شکسته به کوتاهی می‌رسند.
۱۸۳۳. معاهده خونکار / خنکار اسکله‌سی^۲ (بندر خونکار) با روسیه.
۱۸۳۸. موافقت‌نامه بازرگانی انگلیس - عثمانی.
۱۸۳۹. عبدالمجید بر تخت سلطنت می‌نشیند و خط شریف گلخانه (فرمان شریف باغ گل سرخ) را صادر می‌کند که با آن دوره تنظیمات (اصلاحات) آغاز می‌شود.
۱۸۴۰. خاندان محمد علی در مصر تأسیس می‌گردد.

- ۱۸۵۳-۱۸۵۶. جنگ کریمه.
۱۸۵۶. خط همایون (فرمان اصلاحات سلطنتی). معاهده پاریس.
۱۸۶۱. عبدالعزیز به سلطنت می‌رسد.
۱۸۶۵. شکل‌گیری عثمانیان جوان.
- ۱۸۶۶-۱۸۶۸. شورش ملی گرایانه یونانی‌ها در کرت.
۱۸۶۹. گشایش کانال سوئز.
۱۸۷۶. عبدالعزیز برکنار می‌شود و مراد پنجم بر تخت سلطنت می‌نشیند.
- مراد پنجم معزول و عبدالحمید دوم جانشین او می‌گردد.
- نخستین قانون اساسی عثمانی.
۱۸۷۷. عبدالحمید دوم قانون اساسی را از میان می‌برد.
- ۱۸۷۷-۱۸۷۸. جنگ با روسیه.
۱۸۷۸. معاهده سان استفانو.^۱ کنگره برلین. سبیری، بلغارستان و رومانی دولت‌های مستقل می‌شوند.
۱۸۸۱. فرانسه تونس را اشغال می‌کند. گروه‌های سواره‌نظام عثمانی شورش آلبانیایی‌ها را سرکوب می‌کنند.
۱۸۸۲. نیروهای بریتانیایی به مصر حمله برده اشغالش می‌کنند.
۱۸۸۴. صدراعظم پیشین، مدحت‌پاشا، کشته می‌شود.
۱۸۸۴. بلغارستان شرق روم‌ایلی (امروزه: روملی) را تصاحب می‌کند.
۱۸۸۹. جمعیت اتحاد و ترقی پایه‌گذاری می‌شود.
- ۱۸۹۰-۱۸۹۶. حملات فوج‌های سپاه حمیدیه به جماعت‌های ارمنی آناتولی.
- ۱۸۹۶-۱۸۹۷. شورش در کرت و جنگ با یونان.
۱۸۹۶. انقلابیون ارمنی (داشناک‌ها) بانک امپراتوری عثمانی در استانبول را در اختیار می‌گیرند.

۱۹۰۸. انقلاب ترکان جوان و برقراری دوباره مشروطه.
۱۹۰۹. عبدالحمید از سلطنت برکنار و محمد پنجم جانشین او می شود.
۱۹۱۰. شورش در یمن.
۱۹۱۱. جنگ با ایتالیا بر سر لیبی. به یمن خودمختاری داده می شود.
۱۹۱۲. نخستین جنگ بالکان.
۱۹۱۳. جنگ دوم بالکان. دولت عثمانی، به طور فزاینده ای، زیر سلطه اتحاد سه گانه انورپاشا، جمال پاشا و طلعت پاشا قرار می گیرد.
۱۹۱۴. امپراتوری عثمانی به هواداری از آلمان و امپراتوری اتریش - مجارستان وارد جنگ جهانی اول می شود.
۱۹۱۵. قرارداد قسطنطنیه که موجب تجزیه امپراتوری عثمانی شد. مکاتبه حسین - مک ماهون^۱. بریتانیا به حسین شریف مکه و فرزندانش قول می دهد که اگر در رأس شورش بر ضد امپراتوری عثمانی قرار گیرند، در عوض، استقلال دولت عربی را تأمین خواهد کرد. انتقال جمعیت اجباری ارمنی. متحدان در گالیپولی فرود می آیند.
۱۹۱۶. قرارداد سایکس - پیکو^۲. بریتانیا و فرانسه امپراتوری عثمانی را به منطقه های نفوذ خود تقسیم می کنند.
۱۹۱۷. اعلامیه بالفور^۳. حکومت انگلیس حمایت خود را از تأسیس میهن ملی برای یهودیان اعلام می دارد.
۱۹۱۸. لشکر فیصل وارد دمشق می شود. محمد چهارم بر تخت سلطنت عثمانی می نشیند. متارکه مُدروس (مندروس)^۴. نیروهای متفق استانبول را اشغال می کنند.
۱۹۱۹. مصطفی کمال نیروهایش را در سامسون پیاده می کند.

1. Husayn - Mc Mahon

2. Sykes - Picot

3. Balfour Declaration

4. Mudros (Mundros)

۱۹۲۰. معاهده سورس^۱.

۱۹۲۲. سپاه ترک نیروهای عثمانی را در غرب آناتولی شکست می‌دهد. مجلس کبیر ملی سلطنت عثمانی را الغا می‌کند. شاهزاده عبدالحمید خلیفه [مسلمین] نامیده می‌شود.

۱۹۲۳. معاهده لوزان^۲. جمهوری ترکیه با نخستین ریاست‌جمهوری مصطفی کمال (آتاترک) تأسیس می‌شود.

۱۹۲۴. پایان خلافت در ترکیه.